

სახლით,“ სწორეთ იმისთანაები არიან.

ეს სახლებიც გლეხ-კაცობას აუშენებია, იმავე თ. ჩიჯავაძის „დაჯინებით.“ რა კარგი იქნება, მკითხველო, ჩვენში ამ გვარი კეთილი დაჯინების შეტი სხვა დაჯინება რომ არ შეგვხდებოდეს!

შევიდეთ შეკოლაში. შიგნით შეკოლია სწო-
რეთ იმნაირივე სასიამოქნო სანახავია, რო-
გორუ გარედგან. შიგ გეარიანათ გაკეთებუ-
ლი საჯდომები და სტოლები დფანან; ერ-
თის მხრით მასწავლებლის ადგილია დატი-
ვებული, მეორე მხრით შავი საწერი ფი-
ცარი (დოსკა). მრი დანარჩენი მხარე ყმაწ-
ვილებს უკავიათ. პედლებზე სხვა და სხვა
ანაბანასი და ბუნებითი საგნების სურათე-
ბი ჰყიდია. ძუთხეში ბუხარია. მრთი სიტყვით
ყველაფერი, რაც კი გლეხის ხელით გაკეთ-
დებოდა, რასაც რაჭაში მოახერხებდა კაცი,
კარგათ და გულის სასიამოქნოთაა გამარ-
თული და გაკეთებული.

შმაწვილების შეხედულობა კიდევ უფრო
რო სასიამოენოა. შეტესი ნაწილი იმათ-
განი ცხრა, ათი, თორმეტი წლის ყმაწვილე-
ბია. შმეტეს ნაწილს ცოცხალი პირის სახე,
გონიერი თვალები, ნიჭიერი გამოხედულო-
ბა აქვს. მასწავლებელი, აღბათ, ყოველთვის
უნდა გრძნობდეს, სწავლის დროს, რომ
ამისთანა ყმაწვილებზე შრომა დაკარგუ-
არ იქნებათ, და ჩვენი ქვეყნის კაცს ამ ყმა-
წვილების დანახვა გულს უნდა უკეთებდეს,
იმედს უნდა აძლევდეს უკეთესი მომავლის
და ბედისას. ვისაც ჩვენი ქვეყნის მომავალი
არა სწამს, ვისაც ჩვენი ხალხი გადარეულათ
არ უყეარს, მოვიდეს ის ამისთანა შეოლა-
ში, დაკვირდეს ამ ყმაწვილებს, და თუ მი-
სა გული იმედით და სიყვარულით არ აივ-
სოს, ცუდი კაცი დამიძახოს...

յարեն և սույցի բարձր գույքը պահանջում է առաջին աշխարհական պատերազմի ժամանակաշրջանում առաջատար դեմք լինելու համար։ Այս պատերազմի առաջնահարձիւ ազգը կազմակերպություն է համարում և առաջարկություն է տրվում այս պատերազմի առաջնահարձիւ ազգի համար։ Այս պատերազմի առաջնահարձիւ ազգը կազմակերպություն է համարում և առաջարկություն է տրվում այս պատերազմի առաջնահարձիւ ազգի համար։

შეუ-ნადვოგნი სოვეტნიკი ტიტოვია ახი-
რებული ნადვორნი სოვეტნიკი რომ არ ყო-
ფილიყო და ცოტაოდენი ჭკუა თავში ჰქო-
ნოდა, აი რას ეტყოდა სასამართლოს: „თქვე
დალოცვილებო, იმსთანა საშუალებების ხმა-
რება რომ შემეძლოს, რომ ცოლი არ გამ-
ქცეოდა, არც უწინ გაუშვებდი და არც
თქვენთან პირველს საჩივარს შემოვიტანდი.
და რაკი ერთხელ იმ საჩივარი შემოვიტანე,
ამას და ამას და ამას და ამას და

სხანს, რომ ის სამუალებების მთავრება იყო
მცოლნია. თუ რამ შევიძლიათ თქვენ მიუ-
ველეოთო...“

ରୂପାବାନୀକୁ, ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମହିଳାଙ୍କ ପରିଚୟରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦିଲ୍ଲିଯିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାଏବୁ।

დენიმე გვერდი ჩემი ა მოუჩეეთ. პითხეით
ისინი გვარიანათ კიარა კა რგოა კითხულო-
ბენ და მათი წერაც რომ ისე კარგათ მი-
დიოდეს, როგორც კითხვა, უკეთეს ვერას
ისურვებს კაცი. მრთი სიტყვით საქმე ა მ
მხრით ძლიერ და ძლიერ კარგათ მიდის,
სხვაგან თუ არა, რაჭაში მაინც.

მაგრამ ამ სასიმოვნო მოვლენასაც თა-
ვის სამწუხარო მხარე აქვს, და ამ მხარეს
მე ეხლავე აგიწერთ, იმავე გულ-წრფელო-
ბით, როგორთაც კარგი გამოვიხატეთ.

პირველი სამწუხარო საგანი—სწორეთ ის
ანაბანის და ბუნებითი საგნების სურათებია,
რომელიც შეკოლებში კედლებზე ჰკიდია. მს
სურათები საძალათ გაკეთებული და უხე-
როთ დახატულები, და რუსები რომ იტ-
ყვიან—ლინიური განვითარებული და უხე-
როთ დახატულები, და რუსები რომ იტ-
ყვიან—ლინიური განვითარებული და უხე-
როთ დახატულები, და რუსები რომ იტ-
ყვიან—ლინიური განვითარებული და უხე-
როთ დახატულები, და რუსები რომ იტ-
ყვიან—ლინიური განვითარებული და უხე-
როთ დახატულები, და რუსები რომ იტ-

მეორე სამწუხარო საგანი: ყმაწვილება
ძლიერ ცოტა რეეულები და წიგნები აქვთ.
მთხ-ხუთს, ხანდისხან მეტსაც, ერთი წიგნი
ხედება. მს გარემოება, რასაკვირველია, მე-
ტის-მეტათ აძნელებს სწავლას, და რალა
თქმა უნდა, რომ ამ მხრით სოფელი და მაზ-
რა ბეჭრს ვერაფერს მოახერხებდა. მაღალდი
და წიგნი სოფელში ძეირობს, სოფლის ხალხს
მათი შეძენა უჭირს, ის მდიდარია ხე-ტყით,
პიროვანი უროშით, მაგრამ უფლი საღაა,
ვისა აქვს? ბევრმა გლეხმა მითხრა, ბალნეშს
წიგნები რომ ჰქონდეთ კვე რა გვიჭირო,
მაგრამ წიგნს ჩვენი კაცი სად იშოგისო.

შესამე და უმთავრესი სამწუხარო საგანი
იმაში მდგომარეობს, რომ შეკლებში ძლი-
ერ ცოტა ყმაწევილი დაინება. შესის საზო-
გადოების შეკლაში, მაგალითად, სადაც
(თუ კარგათ მასხვეს) ას ორმოცი მოსახ-

გაზეთის „ბირჟის“ კორრესპონდენტი იწერება ტაშკენტიდამ, რომ იქ ამ მოკლე ხანში ერთ აფიცერს, უფ. ქ მ ა ნ ს მთავრობისთვის განცხადება შეუტანია, რომელშიაც ამბობდა თურმე, რომ ჩემი უფრო სეგისგან მობარებული ხუთასი თურმანი მომკონდა, გზაზე ყირგიზები დამხედვენ და გამცარცვეს. რასაც ყირგელია, დაუნიშნავთ მაშინვე ამ საგმნზე ფიცხელი გამოძიება და გამომძიებელს საქმე ისე წაუყვანია, რომ რვა კაცი ამ აგაზაკიბაში გამოტეხილა, კი ბატონო, ჩვენა ვართ დანაშაული, მანი

հցեն ցաւպարբեր և ուղղված է հցեն Շահար-
տցութան. Ամս Շեմքը յև հյա ացիշակո և մա-
եցած և սամարտալի մոյշուատ և սայմը մա-
տո ձաերներուու ու ձայրացար ուզգեծուա,
հռուա պատ. Վանմա տացո մռոյլա և վոցն
ձաւուա—ու ուղղված է հցեմատուու ահացու Շա-
հրտմեցու, մյ տցութան զոյչօնց և մռցուա-
նց ցաւպարբառ. հյա „ացիշակո“ ալծատ ցայ-
տացուսոյլեծուատ, մացհամ ցահետի հռու-
սՇերու, հռոմ միատ մացուր սամեցած սամար-
տալի մոյցու ու ցամոմմիյեծուու, հռոմել-
մաց ասյ դարձուման լուլատ մռաեցրես սայմու
Շապանա, հռոմ հյա պման կալս ատյմեցունա—
ալծատ ալյերնուու—հցեն ցաւպարբեր պատ.
Վանմա.

სამართლის საქმეს შეეხება, აგრეთვე, ის
ამბავი, რომელზედაც ამ უკანასკნელ კეირაში
რუსულ გაზეთებში შეერი ლაპარაკი იყო.
მოსკოვში დოქტორს შტეინბერგს ექი-
მების კრების წინ ლექცია წაუკითხავს ახალ-

ითვლება, დაიარება მარტო ოცდაოთხი
წელი ნიკორ-წმინდას შეოლაში — ორ-
მოცდა ექვსი, ორას ორმოცდათზე მეტი მო-
სახლიდგან. მრთიანათ რომ იანგარიშოს
ჩატა რაჭველი ყმაწვილების რიცხვი, გამო-
ეა, რომ შეოლებში ათი ყმაწვილიდგან სწო-
რეთ ერთი დაირება. მე მინდოდა ამ სამ-
წუხარო მოვლენის მიზეზი შემეტყო, და
ვისაც კი ვკითხე მისი ახსნა, ყველამ ერთი-
ანათ მიპასუხა: „ბოეშის საშეოლოთ გამოწ-
ყობის, წიგნების ყიდვის, ჩატა-დახურვის
შეძლება არა გვაქვსო, ბოეში ჩვენ შინ
გვიჭრია, მწყემსათ თუ სამუშაოთო.“ ჩატ-
ა-დახურვაზე იმას ვატყვი, რომ შეოლა
როდი თხოულობს, რომ ყმაწვილი გამოწ-
კიბული იყოს. შეოლაში ნანახი ყმაწვილე-
ბი საზოგადოთ სოფლულათ იყვნენ ჩატ-
მული, ზოგი რაში და ზოგი როგორ, ისე,
რომ ჩატა-დახურვის დაბრკოლება დიდი
არაფერია. უფრო შესანიშნავია ის გარემო-
ება, რომ „ბოეში ჩვენ შინ გვჭირია, მწყე-

სათ თუ სამუშაოთო.“ მარკამ ეს ისეთი
მძიმე კითხვაა, რომ ორილე სტრიქონით
მისი გამოკვლევა არ შეიძლება...

აი, რა გაუკეთებია ხალხს. რა კეთილი
და ჩინებული საქმე მოუხდენია იმას და რამ-
დენი შეძლებია ერთი მოსამსახურე პირის
ენერგიას, ან, როგორც რაჭაში აშბობენ,
„და ჯინ ებას.“ მხლა შე თქვენ გყითხავ,
ამ საქმეზე განა მარტო გლეხ-კაცია უნდა
შრომობდეს, განა მარტო შაზრის მმართვე-
ლი უნდა ზრუნავდეს? ზანა არაეს მოვა-
ლეობაა იმათი დახმარება და ხელის გაწ-
ყობა?

სხვა ქვეყნებში შემძლე საზოგადოება
თვითონ თავის ხარჯით ხსნის ხოლმე შეკ-
ლებს, და თითქმის ყოველგან გახსნილ
შეკლებს სხვა და სხვა ნაირ შემწეობას აძ-
ლის. პრატო სამზღვარს გარეთ, თვითონ

სახელათ „ჩივილის მოყვარული ჭკუა-შეშლილობა“ დაურქმევია (*Сутяжное Умопомышлование*). მისი ავათმყოფები დღე-დაღმა თურმე მარტო იმას შერებიან, რომ სხვა-და-სხვა საჩივრებს, დანოსებს და კლიაუზებს სწერენ და მთავრობას უგზავნიან, — აქაოდა ამა და ამ კაცმა ქონება წამართვაო, ამან ეს თქვაო, იმან ისაო და სხვ. და სხვ. ზაზეთები სწერენ, რომ უფ. შტეინმანის ლექცია ძლიერ შესანიშნავი რამ იყოო, და ეს ახალ ნაირი ჭკუა-შეშლილობა ჩვენი სა-სამართლოების ბრალიაო.

ღმერთმა ნუ ქნას, რომ უფ. შტეინმანმა
როდესმე ჩევნისკენ გამოისეირნოს, თორებ
დაბოჭავს, ბატონებო, მთელ ჩევნ მაზრებს
და მოსკოვში წაყვანას მოუნდომებს, ახალი
ლექციების წასაკითხვევათ და ახალი დამტკი-
ცებაების წარმოსალგენათ... რუსულ გაზეზში
რომ ახალნარი ჭიკუა-შეშლილების საჩივრე-
ბია მოყვანილი, თუ ღმერთი გწამსთ, აბა-
რითი სჯობიან ისინი აი ამ საჩივარს, რო-
მელიც ერთმა ჩევნმა ვექილმა ამას წინეთ
ერთ თავმჯდომარეს მიართვა? აი ეს სა-
ჩივარი:

უსეთშიაც კაი ხანია, რაც დომინანტული იყენებოდა (Комитетის წარმომადგენერალის, რომელიც თავის ხარჯით ბეჭდავს და ხეისგან დანაბეჭდ სახელმძღვანელო წიგნებს ყიდულობს, სახალხო შეკოლებში ფინანსობაზე ან იაფ ფასათ გასარიგებლათ, რა ქნებოდა, ვითომ, ჩვენშიაც რომ გამართულიყო და დაწყებულიყო ამ ნაირივე საქმე? ანა დიდი რამ უნდა მის კეთილათ წაყვანას? ან, მოიძებნება ჩვენში იმისთანა უქმური პირი, რომელიც ამისთანა საქმეს ერთორი აბაზს და თითო ოროლა მანეთს არ შესწირავდა ელიწადში, თუ რომ ხეირიანი პირები ამ საქმეს მტკიცეთ შეუდგებოდენ და ველას, ერთათ და ცალ-ცალკე, შემწეობას და დახმარებას მოთხოვდენ? ვითომ ნელი ჩასაგონებელია ჩვენებური შემძლეაზოგადოებისთვის, რომ რაც უფრო გოგება გახსნილი და განათლებულია ხალხი, ით უკეთესი მდგომარეობა და ცხოვრება ქნება უმაღლეს საზოგადოებას? არა, ამ აქმეს, ვისმე მისი დაწყება რომ მოენდომა, ინებული გავლენა და მომავალი მოყლობა, მაგრამ არცერთს ჩვენს ყმაწვილებთან ამისთანა სასარგებლო, აუცილებლათ აჭირო და დფეილი შრომა და ტვირთი არ უკისრია.

ზაიხსენეთ ეხლა, რამდენია ჩვენში ისეთი
განათლებული “ ახალგაზდა, რომელიც
ვენი ხალხის ხარჯით გამოზღილა, სწავლა
იულია და რუსეთში გაგზავნილა, რომელ-
იაც ჩვენივე ხალხის ფულებით ის ვითომ
უმაღლესი ” სწავლა მიუღიათ, რომელმაც
მათ მომავლის და დიდ-კაცობის კარები
დაუფელა. ზაიხსენეთ, რამდენს ამისთანა
ხალგაზდას აქეს ჩვენში, დღეს, ას-ასი და
არას-ორასი თუმანი ჯამაგირათ, და მითხა-
ით, ასი ფარა გადაუდევათ ამ ვაჟბატონებს
მ ხალხის დასახმარებლათ, რომელმაც ისი-

წაიკითხა სულ ახალ შემჩნეულ ჰქუა-
შემლილობაზე, და თავისი შენიშვნების და-
სამტკიცებელი მაგალითები და ავათმყოფები
არმოაღინა... მს ახალი ავათმყოფობა
დიდ-კაცურ ჰქუა-შემლაში“ მდგომარეობს
Mania chartae Libertatum *). სხვათაშორის
ოუქტორმა წაიკითხა ერთი ღნენერლისაგან
აზერილი წიგნი, რომელიც მოპყავს აგრე-
სოვ რუსულ გაზეთს „ხმას“ (№ 178). აი
ს წიგნი:

„მოწყალეო ხელმწიფეთ, პავლე ვილიპიჩ! ტერი-
ოლი თქვენი, გამოყზავნილი ამ წლის 8 ივნისს და-
იშვნას ზედა ჩემსა კამისრად, შემთხვევისათვის ხო-
ლერის გაჩენისა, რათა ვიზედამხედველო დროსა
აწერნისა სანარეცხო ირმოთა და სხვათა ეზოების
უშმინდურებათა, მე მივიღე; რომელსაც და გიპასტებთ,
ორმ ტაგანროგის (ერობის) უპრავს არა აქვს უფლება
ანარიშენისა სამოც წლოვანი ლენგტოლებისა ამ გვართა
ანანძებობათა ზედა და თუმცადა უპრავა პატივს არა
ცემს ჩინებას, შექნილთა მრავალ-წლოვანის სა-
ლელმწიფო სამსახურითა, მაგ შმართებობობა პატივს
ასალობს ხნიობინისა და შინება ჩინება წოთობისა.

ლმერთო, აბაშენი მოწაფე გამოზღია დოქ-
ტორს პრუპოვს, რომელიც აერ თუდა
უთი წელიწადია ამტკიცებს, რომ არა თუ
ითხელიმე კერძო წილება ან პირი, მთელი
აზოგადოება ერთიანათ ჭკუა შეშლილი და
არჩევი არის! ***)

6. ଶ୍ରୀନାଥଙ୍କୁମାର

